

POBLACIÓ ESTRANGERA I MERCAT DE TREBALL

Nota de Conjuntura Laboral. Núm7. Juny 2015

Introducció

Els efectes de la crisi econòmica en el mercat de treball al llarg dels darrers anys han marcat sens dubte l'evolució de la situació laboral de la població estrangera. L'augment de població estrangera experimentat per la comarca i el conjunt de Catalunya fins aproximadament l'any 2010 va estar marcat per un fort component econòmic, un cicle que es va veure trencat a partir de 2008 i que ha fet que per primer cop s'observin canvis en aspectes que fins al moment es mantenien en continu creixement, com ara el pes de les persones estrangeres en el conjunt de població o l'augment de la població activa estrangera.

En aquesta nota de conjuntura s'analitzaran els principals aspectes del mercat de treball pel col·lectiu estranger, des de l'evolució recent de la població en edat de treballar fins a la relació amb l'activitat econòmica, l'atur registrat, l'ocupació o les característiques de les contractacions.

Trets més destacats

POBLACIÓ POTENCIALMENT ACTIVA I RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT	<ul style="list-style-type: none">- Hi ha hagut una reducció de la població estrangera en edat laboral durant els últims 4 anys.- El pes de la població estrangera en edat laboral sobre el total de població de 15-64 ha baixat del 14% al 12% respecte l'any 2010.- L'estructura per edats de la població potencialment activa estrangera és més jove que la de la població de nacionalitat espanyola.
OCUPACIÓ I CONTRACTACIÓ LABORAL	<ul style="list-style-type: none">- Al 2014 augmenta lleugerament la contractació a estrangers respecte l'any anterior, però les dades es mantenen molt per sota de la contractació d'anys anteriors.- La proporció de contractació estrangera sobre el total de contractes és del 13,7% al 2014, la més baixa dels últims anys.- Ocupacions elementals, treballs de serveis de restauració, i treballs d'indústries manufactureres i de la construcció, les ocupacions on la població estrangera concentra més contractes respecte la població espanyola.
ATUR REGISTRAT	<ul style="list-style-type: none">- El 2015 comença amb 9.136 persones estrangeres aturades, un 14,8% del total d'atur.- L'atur registrat de persones estrangeres està disminuint a la comarca des de l'any 2012.- En els anys següents al 2008, l'atur estranger va experimentar augments més elevats del nombre de persones inscrites a les oficines d'ocupació que no pas el col·lectiu de nacionalitat espanyola.

Població potencialment activa i relació amb l'activitat

L'any 2014 hi havia al Baix Llobregat 89.139 persones empadronades amb nacionalitat estrangera, de les quals 64.848 (el 72,7%) tenien entre 15 i 64 anys.

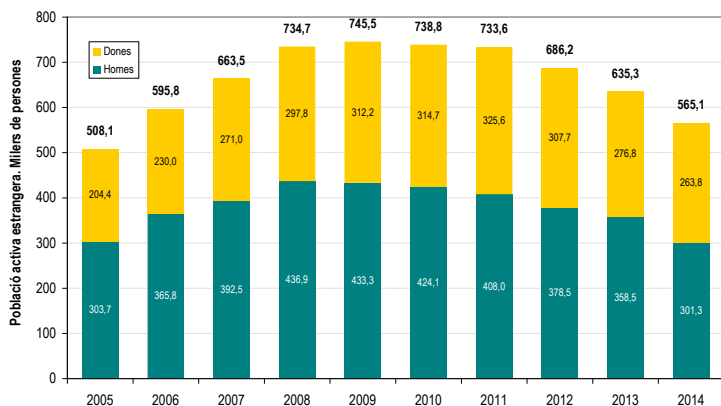
La població estrangera en edats actives va experimentar un fort increment en els anys compresos entre el 2000 i el 2010, passant de suposar el 3% de la població en edat laboral al 14% en 10 anys. A partir del 2010 però, la població estrangera en edat de treballar a la comarca ha anat disminuint progressivament fins a suposar un 12% del total l'any 2014.

Els motius d'aquesta disminució responen a fets diversos: d'una banda, al fet de l'augment de població estrangera que adquireix la nacionalitat espanyola, però sobretot a l'augment de les migracions cap a fora de la comarca.¹

L'augment del col·lectiu estranger no només va tenir un impacte en l'augment de la població potencialment activa de la comarca o en la seva composició per nacionalitats, sinó que també va suposar un rejoventament de la mateixa.

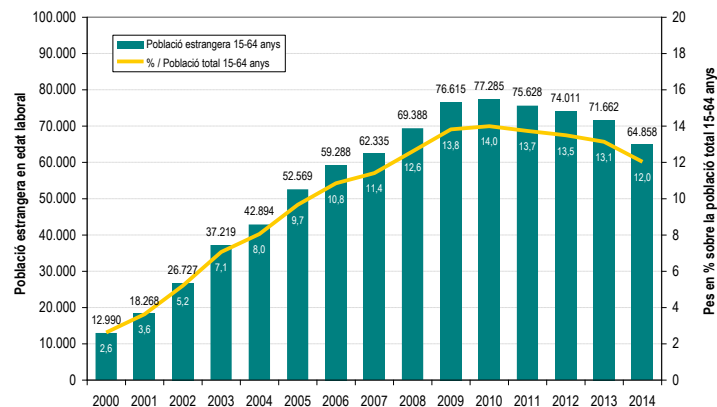
Si s'observa l'estructura d'edats de la població estrangera es veu una major concentració en els grups d'edat econòmicament activa, en especial en les franges de població de 15 a 29 anys i de 30 a 44 anys.

Evolució de població activa de nacionalitat estrangera (16-64 anys). Catalunya. 2000-2014

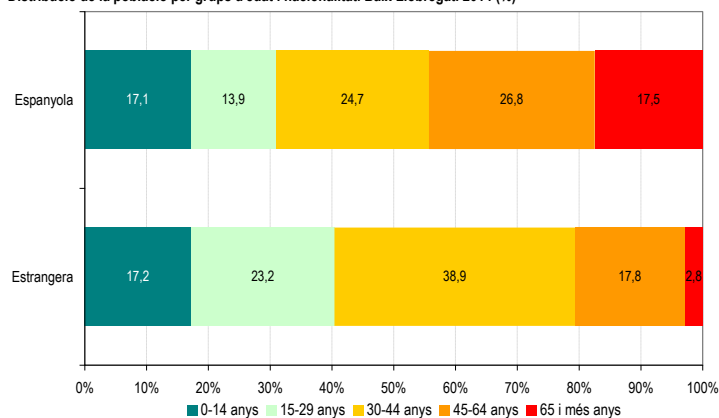
Font: OC-BL, a partir de les dades de l'IDESCAT

Evolució de la població estrangera en edat laboral (15-64 anys). Baix Llobregat. 2000-2014

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'IDESCAT

Distribució de la població per grups d'edat i nacionalitat. Baix Llobregat. 2014 (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'IDESCAT

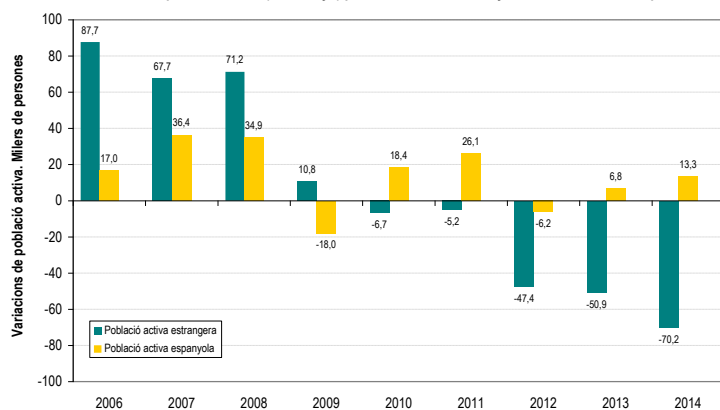
Per contra, la població potencialment activa de nacionalitat espanyola es concentra en la franja d'edat més avançada: entre 45 i 64 anys.

Per contextualitzar aquestes dades de població en edat laboral, pot resultar d'utilitat contrastar-les amb les dades d'altres fonts que expressin més directament la participació en el mercat de treball, el que

¹ Per a més informació sobre aquests motius, consultar la nota informativa sobre [Dades de població estrangera al Baix Llobregat 2014](#), i la nota sobre l'[Estadística de variacions residencials al Baix Llobregat 2013](#).

es coneix habitualment com a **població econòmicament activa**, que és aquell col·lectiu que, o bé realitza una feina remunerada o bé es troba en situació d'atur i de recerca activa d'ocupació. La principal font per copsar aquest indicador és l'Enquesta de Població Activa (EPA), que és una enquesta per mostreig a través de la qual es pot estimar aquesta variable per al conjunt de Catalunya.

Variacions interanuals de població activa (16-64 anys) per nacionalitat. Catalunya. 2006-2014. Milers de persones

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'IDESCAT

La població activa estrangera a Catalunya s'ha vist afectada de manera important per la crisi econòmica, ja que ha passat dels períodes previs al 2009, en què experimentava increments anuals entre 70.000 o 90.000 persones, al període posterior a 2010, en què la variació s'ha convertit en negativa fins al punt de presentar disminucions en els últims 3 anys entre 40.000 i 70.000 persones. El descens de població activa estrangera, que s'ha donat amb

major intensitat entre els homes que no pas entre les dones, ha coincidit també en alguns anys (concretament, al 2009 i al 2012) amb un descens en la població activa de nacionalitat espanyola. Tot i això, la disminució de població activa dels tres darrers anys ha estat clarament protagonitzada pel col·lectiu estranger.

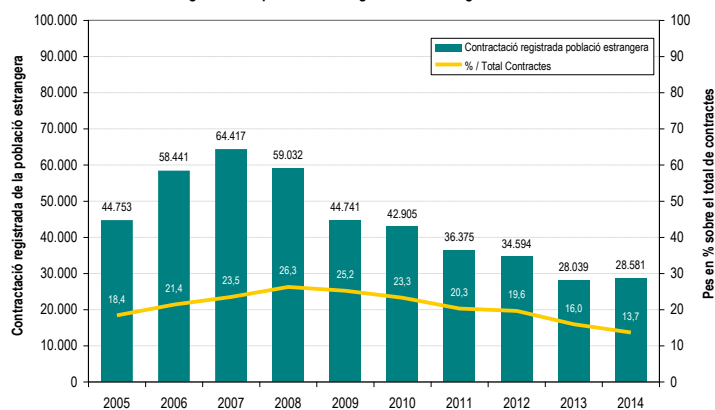
Ocupació i contractació laboral

Segons l'EPA, la proporció de població ocupada de nacionalitat estrangera sobre el total de població ocupada de Catalunya es situa, a principis de 2015, en el 12%.² En l'àmbit comarcal no es disposa d'aquesta dada d'enquesta, però es pot realitzar una aproximació a la participació de la població estrangera en l'ocupació a partir de les dades de **contractació laboral**.

L'evolució dels nous contractes formalitzats cada any a la comarca per part d'estrangers va presentar un increment fins a l'any 2007, fet que coincideix amb un augment del pes de la població estrangera en el total de la contractació. Aquest pes va arribar al 26,3% l'any 2007. A partir del 2008 però, els nous contractes signats per estrangers van començar a caure i amb ells el pes d'aquest col·lectiu en el conjunt de la contractació total. L'any 2014 és el primer en què la xifra de contractes a estrangers torna a pujar,

després de 6 anys consecutius de caigudes. Tot i això, la proporció de contractació estrangera sobre el total de contractes ha continuat baixant i el passat any va ser del 13,7%, la més baixa dels últims anys.

Evolució de la contractació registrada de població estrangera. Baix Llobregat. 2005-2014

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Els canvis produïts en el mercat de treball en els últims anys però, no només han suposat una variació en el nombre de contractes sinó també un canvi en la distribució de les

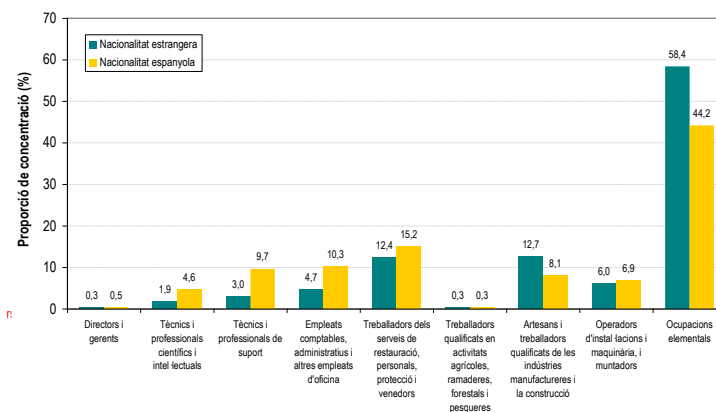
² Segons les dades de l'Enquesta de Població Activa (EPA) del 1r Trimestre de 2015, publicades al [Butlletí de població estrangera i mercat de treball](#) de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

ocupacions d'aquests contractes. Per veure amb més detall aquest fenomen s'ha de consultar la contractació segons la classificació catalana d'ocupacions, que és la tipologia que agrupa els contractes segons el tipus de feines a realitzar, des de categories de direcció o gerència, fins a ocupacions més elementals.

En aquest sentit cal fixar-se en dos aspectes. En primer lloc, si existeixen alguns tipus d'ocupacions en les quals la població estrangera estigui sobrerrepresentada en relació amb la població de nacionalitat espanyola i, en segon lloc, si l'estructura ocupacional dels estrangers s'ha modificat en els últims anys o bé s'ha mantingut estable.

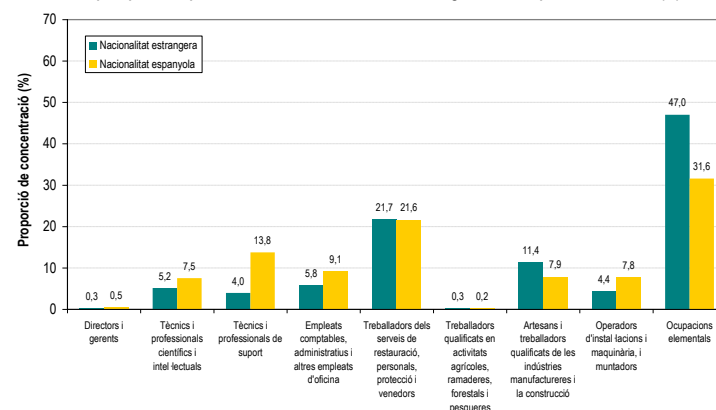
Pel que fa al primer aspecte, es veu una clara concentració dels contractes a estrangers en dos **tipus d'ocupacions**: les ocupacions elementals, que comprenen les activitats d'empleats domèstics, personal de neteja, recollidors de residus urbans, peons agraris, de la construcció, la indústria i del transport. Aproximadament la meitat dels contractes a estrangers es concentren en aquests tipus d'ocupacions, en major proporció que els contractes a població de nacionalitat espanyola.

Concentració per tipus d'ocupació de la nova contractació. Baix Llobregat. Suma del període 2005-2008. (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Concentració per tipus d'ocupació de la nova contractació. Baix Llobregat. Suma del període 2009-2014. (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Un altre sector en el que hi ha més representació d'estrangers en comparació amb la població espanyola és el grup d'artesans i treballadors qualificats de les indústries manufactureres i de la construcció, tot i que en aquestes ocupacions les diferències amb la població espanyola no són tan grans com en la categoria anterior.

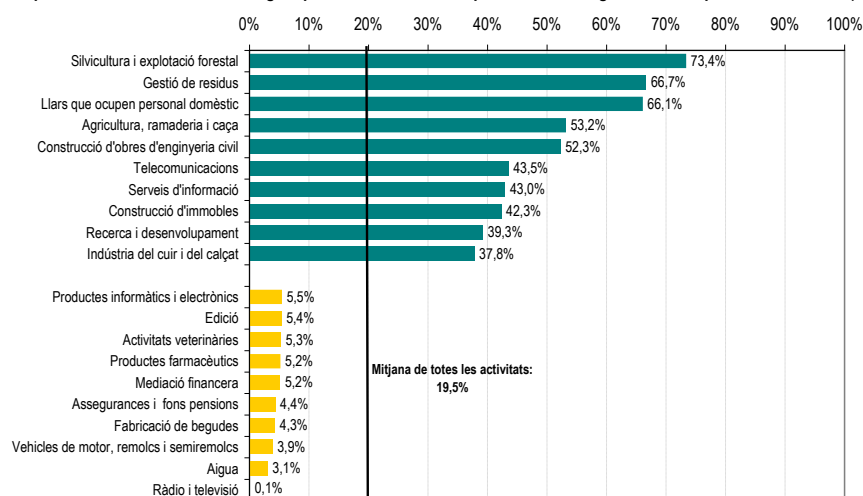
El segon punt en el que es pot fer incidència és en el fet de si l'estructura ocupacional de les contractacions s'ha vist alterada respecte al període anterior i posterior de la crisi econòmica. En aquest sentit s'observa com, si bé les activitats esmentades anteriorment es mantenen amb una sobrerrepresentació d'estrangers tant en el període 2005-2008 com en el 2009-2014, hi ha un canvi en l'estructura dels contractes per ocupacions; canvi que afecta tant a la població estrangera com a l'espanyola.

Respecte el període 2005-2008, en què van primar els contractes d'ocupacions elementals i d'artesans i treballadors qualificats de la indústria i la construcció, en els darrers anys de 2009 a 2014 han guanyat pes les ocupacions relacionades amb els serveis de restauració i personals, així com altres ocupacions amb més qualificació professional, com ara els empleats comptables, administratius i d'oficina, i els càrrecs tècnics i professionals i els tècnics de suport. Tot i que aquestes ocupacions tenen un pes de contractació superior en el cas de les persones de nacionalitat espanyola, entre els estrangers també han pujat el pes sobre el total de contractes. En aquest aspecte cal matisar que, com s'ha vist prèviament, el nombre total de contractes realitzats ha disminuït considerablement des de l'any 2007, pel qual aquest

augment en la proporció sobre el total de contractes de les ocupacions amb més qualificació s'ha donat en gran mesura per la disminució de la contractació en ocupacions menys qualificades que no pas per un augment pròpiament dit d'aquelles que demanen més qualificació.

De manera addicional a la tipologia d'ocupacions, l'anàlisi de la contractació segons les **activitats econòmiques** de les empreses contractants també ofereixen dades rellevants pel que fa a la contractació d'estrangers. En el següent gràfic apareixen les 10 activitats empresarials amb més pes d'estrangers en la seva contractació, i les 10 amb menys pes. Les activitats de silvicultura i explotació dels boscos formalitzen el 73% de tots els seus contractes a població de nacionalitat estrangera. Altres activitats on més de la meitat de tots els seus contractes són a estrangers, són la gestió de residus, el treball domèstic, l'agricultura i la construcció. Per contra, activitats com la ràdio i televisió, gestió de l'aigua, o la producció de vehicles de motor són les activitats que menys contractes a estrangers formalitzen (menys del 4% del total).

Proporció de contractació d'estrangers per activitats econòmiques. Baix Llobregat. Suma del període 2009-2014. (%)

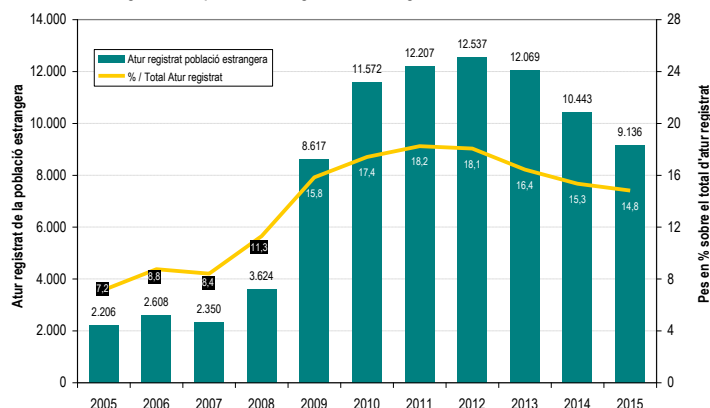

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Atur registrat

L'anàlisi de les dades d'**atur registrat** a les oficines d'ocupació mostra una reducció en els darrers anys de les persones aturades de nacionalitat estrangera. Aquest col·lectiu va experimentar un fort increment en les dades d'atur des de 2008 fins a 2012, període en què va assolir el màxim d'aturats (12.537 persones, el 18,1% del total d'atur registrat). A partir de 2012, el nombre de persones estrangeres ha anat

Evolució de l'atur registrat de la població estrangera. Baix Llobregat. 2005-2015

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

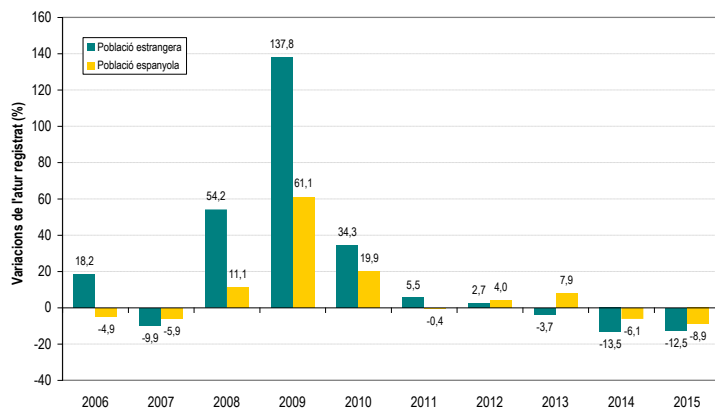
disminuint any rere any, fins començar el 2015 (dades del primer trimestre) amb 9.136 persones, un 14,8% del total d'atur. Aquesta disminució es pot explicar per dos vies. D'una banda, l'augment en l'ocupació que s'ha donat sobretot en el darrer any (l'afiliació estrangera a la Seguretat Social ha augmentat en un 2,6% respecte a 2014).³ D'altra banda, la pèrdua de població activa que s'ha vist més amunt, juntament amb el finiment de prestacions per desocupació també són motius que

³ Segons les dades del darrer [Butlletí de població estrangera i mercat de treball](#) de l'Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya.

contribueixen a explicar aquesta disminució recent de l'atur registrat.

El col·lectiu estranger, de fet, és un grup molt sensible als canvis en el cicle econòmic, i sovint es veu més afectat en termes relatius que la població de nacionalitat espanyola.

Variacions interanuals de l'atur registrat per nacionalitat. Baix Llobregat. 2006-2015. (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació

Com es pot observar en el gràfic de variacions, en el període de creixement de l'atur a la comarca, a partir de l'any 2008, l'atur estranger va experimentar augments més elevats del nombre de persones inscrites a les oficines d'ocupació que no pas el col·lectiu de nacionalitat espanyola.

L'any 2008 l'augment de l'atur va ser del 54,2% en el cas dels estrangers, i l'any següent va arribar al 137,8% d'increment interanual.

Metodologia i conceptes

Població activa:

És el conjunt de persones que subministren mà d'obra per a la producció de béns i serveis econòmics o que estan disponibles i fan gestions per incorporar-se a l'esmentada producció. Comprèn les persones de 16 anys o més que o bé estan ocupades o bé estan sense feina i en recerca activa d'ocupació.

Contractació registrada:

Acord entre empresari i treballador mitjançant el qual el treballador s'obliga a desenvolupar serveis per compte de l'empresari i sota la seva direcció, a canvi d'una retribució.

Atur registrat:

Són les demandes d'ocupació que estan actives l'últim dia laborable de cada mes i que compleixen els criteris estadístics per mesurar l'atur registrat establerts en l'[Ordre ministerial d'11 de març de 1985](#).

Classificació catalana d'ocupacions:

Instrument estadístic de classificació de les ocupacions que permet categoritzar les diferents categories de feines. Es pot consultar la classificació utilitzada en aquest monogràfic [a la pàgina web de l'IDESCAT](#).

Classificació catalana d'activitats econòmiques:

Instrument estadístic de classificació d'activitats econòmiques que permet categoritzar les unitats productives (empreses i establiments) en funció del tipus d'activitat que desenvolupen. Es pot consultar la classificació utilitzada en aquest monogràfic [a la pàgina web de l'IDESCAT](#).

Annex. Bibliografia de consulta i articles d'interès

Andreu Domingo, Fernando Gil, 2006, [La complementariedad de la actividad de españoles y extranjeros: análisis sectorial y diferencias territoriales](#).

Andreu Domingo, René Houle, 2005, [Situación laboral de la población de nacionalidad extranjera censada en España](#).

Albert Recio, Sonia Parella, Miguel Pajares, Marc Sabadí, [Immigració i mercat de treball a la ciutat de Barcelona](#).

Consell Comarcal del Baix Llobregat, 2010, [Situació de la població estrangera al mercat de treball](#).

Daniel Garrell, 2010, [Situació laboral de la població estrangera a Catalunya](#).

Generalitat de Catalunya, 2015, [Butlletí de població estrangera i mercat de treball 1r Trimestre 2015](#).

Montse Solsona, Muriel Casals, 2008, [La immigració, un motor econòmic](#).

Amb la col·laboració de:

